

CZYTELNICTWO I PREFERENCJE CZYTELNICZE STUDENTÓW ŁÓDZKICH UCZELNI I BYWALCÓW DOMU LITERATURY W ŁODZI

raport z badań

Projekt dofinansowano ze środków Narodowego Centrum Kultury w ramach programu Domu Kultury+ Inicjatywy lokalne 2014

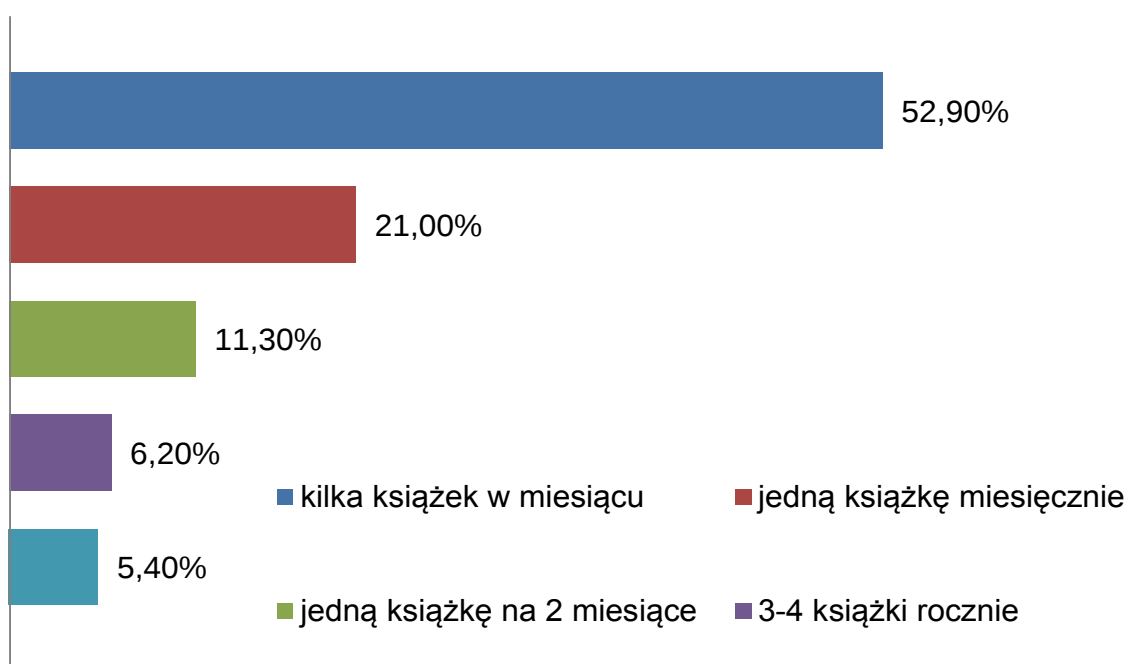

Łódź 2014

Raport stanowi zestawienie wyników badania ankietowego dotyczącego „Czytelnictwa i preferencji czytelniczych studentów łódzkich uczelni i bywalców Domu Literatury w Łodzi”, zrealizowanego w maju 2014 roku. Ankieta składała się z 26 pytań, z czego 4 to pytania otwarte, 1 – otwarte częściowo. W metryczce znalazło się 5 pytań. Badanie wykonane zostało na próbie $N = 257$ z wykorzystaniem ankiety samowypełnialnej. 156 respondentów zrekrutowano do badania na łódzkich uczelniach, 52 osoby wypełniały kwestionariusz w Domu Literatury w Łodzi, a 39 uczestników badania to mieszkańcy sąsiedztwa Domu Literatury w Łodzi.

Badanie rozpoczynały pytania dotyczące nawyków czytelniczych respondentów. Zdecydowana większość badanych (52,9%) czyta kilka książek w miesiącu, 21% – jedną książkę miesięcznie, 11,3% – jedną książkę na dwa miesiące, 6,2% – 3–4 książki rocznie, 5,4% – 1–2 książki rocznie. Tylko jedna osoba przyznała, że nie czyta książek. 2,7% respondentów nie potrafiło określić liczby książek czytanych na przestrzeni roku.

Ile książek rocznie Pan/Pani czyta ?

(Chcielibyśmy, żeby wykres uwzględniał wszystkie odpowiedzi, a więc również „brak określenia liczby książek” i „żadnej książki”).

Chcieliśmy ustalić, w jakiej postaci badani czytają książki. Przeważająca większość czyta wydania papierowe. Takiej odpowiedzi udzieliło aż 84,4% badanych. 4,3% słucha audiobooków, 9,8% czyta wersje elektroniczne. 1,6% miało trudności z wyborem jednej odpowiedzi.

W ramach kolejnego pytania chcieliśmy sprawdzić, jakie książki czytają uczestnicy badania. Najwięcej badanych (63,7%) czyta prozę zagraniczną, 59,4% – prozę polską, 30,5% – głównie nowości wydawnicze, 23,8% – wybrało klasykę, 19,9% respondentów wskazało poezję polską, 7,8% wybrało dramat zagraniczny, 6,6% odpowiedzi padło na poezję zagraniczną, na ostatnim miejscu, z wynikiem 4,3%, znalazł się dramat polski.

Następnie, w formie pytania otwartego, poprosiliśmy badanych o wskazanie ulubionego gatunku literackiego. Respondenci mieli problem z odpowiedzią na to pytanie i ich deklaracje nie zawsze odnosiły się do gatunków literackich. Zestawienie odpowiedzi przedstawia tabela nr 1.

Tabela nr 1:

GATUNEK	UDZIAŁ PROCENTOWY BADANYCH
1. Humor / komedie	1,3%
2. Biografia / wspomnienia / pamiętniki	6,9%
3. Powieść historyczna	3,0%
4. Kryminał	8,7%
5. Popularnonaukowe / naukowe	2,6%
6. Powieść / proza / beletrystyka	28,1%

7. Książka historyczna	0,9%
8. Science fiction / fantastyka / fantasy	16,0%
9. Opowiadanie	2,6%
10. Powieść sensacyjna / przygodowa	2,6%
11. Dramat	3,9%
12. Poezja	3,9%
13. Romans	2,2%
14. Horror / thriller / książka grozy	1,7%
15. Literatura współczesna	3,0%
16. Powieść psychologiczna	1,7%
17. Książka obyczajowa	2,2%
18. Inne	3,5%

(Prosilibyśmy o uporządkowanie – od najczęstszej odpowiedzi).

Kolejne pytanie dotyczyło miejsc, w których respondenci najczęściej czytają książki. Zdecydowana większość badanych czyta w domu (82%). Na drugiej pozycji uplasowała się komunikacja miejska z wynikiem 12,5%. Pozostałe wskazania nie osiągnęły nawet 2%: łono natury – 1,6%, kawiarnia – 1,2%, również 1,2% respondentów wskazało na inne miejsca (2 osoby na pracę, 1 – akademik), 0,8% wybrało bibliotekę.

Chcieliśmy się również dowiedzieć, skąd badani czerpią książki? 32,8% z nich pożycza je w bibliotece, 24,6% kupuje w księgarni stacjonarnej, 14,9% – w księgarni internetowej, 10,9% pożycza od znajomych, 9,0% kupuje używane książki w antykwariacie, 3,9% – używane książki w Internecie, 3,9% badanych czerpie je z innych źródeł (1 osoba korzysta z własnych zbiorów, 2 osoby pobierają książki z Internetu, 1 czyta on-line lub kupuje na przecenach, 1 zdobywa książki podczas akcji bookcrossingowych).

Czytelnictwo książek nie wiąże się z zainteresowaniem prasą literacką. Większość badanych (61,1%) nie czyta takiej prasy. 35,8% – czyta. 3,1% respondentów nie odpowiedziało na to pytanie. Osoby czytające prasę fachową poproszono o wskazanie konkretnych tytułów spośród wymienionych w ankiecie, jak również o dopisanie innych, które znają. Wybory badanych przedstawia tabela poniżej.

Tabela nr 2.

Nazwa czasopisma	Odsetek osób , które wskazały dany tytuł
„Literatura na Świecie”	25,5%
„Tygiel Kultury”	24,5%
„Arterie”	22,4%
„Książki – Magazyn Literacki”	22,4%
„Zeszyty Literackie”	23,5%
„Lampa”	20,4%
„Książki”	15,3%
„Nowe Książki”	15,3%
„Twórczość”	15,3%
„Odra”	13,3%

(Prosilibyśmy o uporządkowanie – od najczęstszej odpowiedzi).

Poza wskazanymi, pojedynczo pojawiały się również inne tytuły: „Teksty Drugie” wskazało 5 osób, „Topos” i „Dialog” po 3 badanych. Dwukrotnie pojawiły się: „Times Literary Supplement”, „New York Review of Books”, „Nowa Fantastyka”. Pojedyncze wskazania dotyczyły pism takich jak: „Opcje”, „Rita Baum”, „Ha!art”, „FA-art”, „Tekstualia”, „Kwartalnik Artystyczny”, „Paris Review”, „Esencja”, „Polonistyka”, „Didaskalia”, „Meander”, „Magazyn

Literacki” (dodatek do „Tygodnika Powszechnego”), „Czas Kultury” oraz „Gazeta Wyborcza” (artykuły literackie).

Jedynie 28,0% badanych korzysta ze stron internetowych poświęconych literaturze. Najczęściej odwiedzana jest: „lubimyczytać.pl”, którą wskazała ponad połowa respondentów deklarujących korzystanie z literackich serwisów internetowych. Pozostałe wskazane serwisy otrzymywały maksymalnie po kilka głosów. Lista serwisów znajduje się poniżej:

- lubimyczytac.pl (37 wskazań),
- goodreads.com (6 wskazań),
- dwutygodnik.com (5 wskazań),
- booklips.pl (4 wskazania),
- culture.pl (4 wskazania),
- literatki.com (3 wskazania),
- xiegarnia.pl (2 wskazania),

pozostałe – po 1 wskazaniu:

- ryms.pl
- focproker.net (nie ma takiej strony)
- bookrage.org
- wp.pl
- empik.com
- gildia.pl
- alejakomiksu.com
- fantasta.pl
- artpapier.com
- legalnakultura.pl
- klp.pl (Kulturalna Polska)
- biblioteka.pl
- liternet.pl
- ksiazka.net.pl (Portal Księgarski)
- akant.org
- bn.org.pl (Biblioteka Narodowa)
- czaskultury.pl
- biblionetka.pl

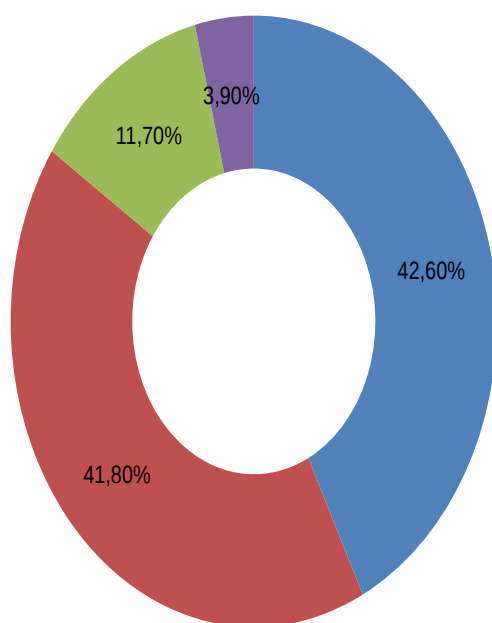

Ostatnie pytanie na temat czytelnictwa dotyczyło tego, czym badani kierują się przy wyborze książek do czytania. Większość respondentów (60,5%) kieruje się rekomendacją znajomych, 55,1% – stałym gustem, własnymi preferencjami. Recenzje prasowe i internetowe uzyskały 45,3% wskazań, 19,5% badanych sugeruje się rekomendacjami radiowymi i telewizyjnymi, rekomendacje w księgarni wybrało 6,6% badanych.

W dalszej części badania respondentów zapytano o uczestnictwo w spotkaniach autorskich. 42,6% badanych nie uczestniczy w tego rodzaju wydarzeniach. 41,8% bierze w nich udział sporadycznie, 11,7% – często albo zawsze, kiedy jest okazja. 3,9% badanych nie potrafiło określić częstotliwości uczestnictwa w tego rodzaju wydarzeniach.

Czy uczestniczy Pan/Pani w spotkaniach autorskich?

- nie uczestniczę
- uczestniczę sporadycznie
- uczestniczę często, gdy tylko jest okazja
- trudno powiedzieć

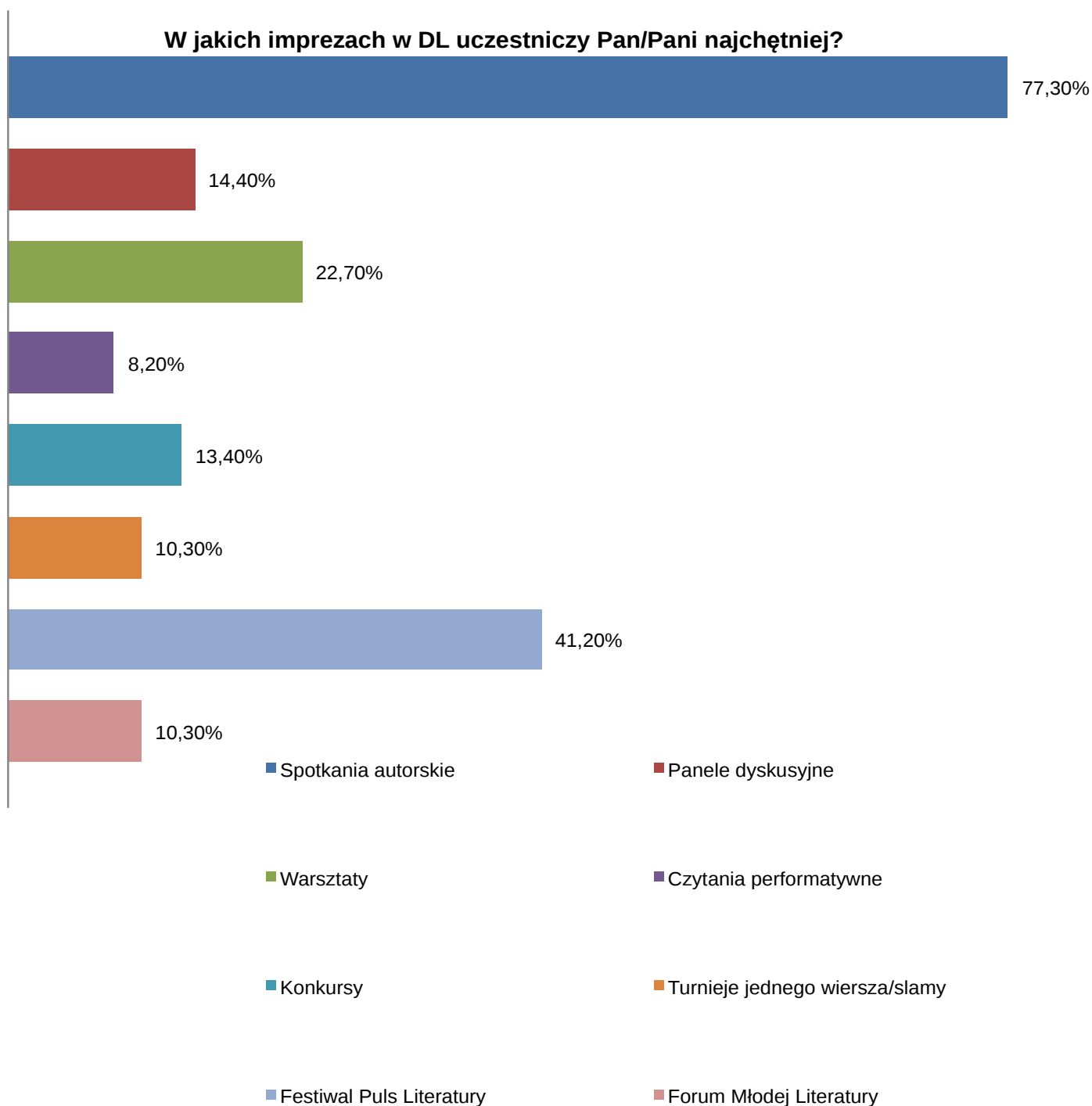
Ci, którzy bywają na spotkaniach z pisarzami, najczęściej wybierają się na nie do domów kultury. Taką odpowiedź wskazało 62,3% respondentów. Na drugim miejscu uplasowały się biblioteki (34,9%). 27,4% głosów przypadło w udziale księgarniom i antykwariatom, 20,6% osób wskazało kawiarnię..

W badaniu chcieliśmy sprawdzić, czy studenci i okoliczni mieszkańcy znają Dom Literatury w Łodzi. 56,1% badanych udzieliło na to pytanie odpowiedzi pozytywnej. Istnieje zależność między uczestnictwem w spotkaniach autorskich a znajomością Domu Literatury w Łodzi. Osoby chodzące na spotkania literackie **zawsze i często (?)** deklarują znajomość tej placówki, od osób sporadycznie bywających na takich spotkaniach lub w ogóle ich nieodwiedzających. Można zatem wnioskować, że osobom zainteresowanym życiem literackim Dom Literatury w Łodzi jest znany. Warto zaznaczyć, że nawet 22,6% osobom, które nie uczestniczą w spotkaniach literackich, placówka ta jest znana. Osobom znającym Dom Literatury w Łodzi kojarzy się on przede wszystkim ze **spotkaniami autorskimi / literackimi**. Takiej odpowiedzi udzieliło 31,5% badanych. 15,7% stwierdziło, że z **literaturą i książkami**, 8,7% wskazało na **warsztaty i zajęcia pisarskie**, 5,5% kojarzy się z **Festiwarem Puls Literatury**. 4,7% – z **dobrą atmosferą** i z **wydarzeniami literackimi / działaniem na rzecz literatury**, 3,9% z **poezją działaniami dotyczącymi poezji**. Po 3,9% badanych wskazało na **teatr / spektakle, kulturę** i konkretne osoby, takie jak **Rafał Gawin** i **Andrzej Strąg**.

Spośród osób znających Dom Literatury w Łodzi 63,0% zadeklarowało, że uczestniczy w wydarzeniach przez niego organizowanych, z czego 10,4% uważa się za stałych bywalców tego miejsca.

Odwiedzający Dom Literatury w Łodzi najchętniej uczestniczą w spotkaniach autorskich. Odpowiedź tę podało 77,3% bywalców. 41,2% wybrało Festiwal Puls Literatury. 22,7% – warsztaty. Na kolejnej pozycji znalazły się panele dyskusyjne (14,4%). W konkursach bierze udział 13,4% odwiedzających. Na następnym miejscu, z wynikiem 10,3%, znalazły się turnieje jednego wiersza, slamy i Forum Młodej Literatury. Najmniej osób wskazało czytania performatywne (8,2%).

W kolejnym pytaniu poproszono respondentów o ocenę działalności Domu Literatury w Łodzi. Większości odpowiada charakter działań w nim podejmowanych. 27,3% badanych

uważa, że działania te są w pełni adekwatne do ich potrzeb, 31,2% odpowiadają niektóre przedsięwzięcia. Jedynie dla 9,7% osób w Domu Literatury w Łodzi rzadko odbywają się interesujące wydarzenia. Dość duży odsetek badanych nie miał w tej kwestii własnej opinii (31,8%). Poprosiliśmy również uczestników badania, by na pięciopunktowej skali ocenili organizację wydarzeń w Domu Literatury w Łodzi. 58,5% osób, które odpowiedziały na to pytanie, oceniło organizację wydarzeń bardzo dobrze lub dobrze, 7,9% przeciętnie, a jedynie 1,4% raczej źle i źle. 32,2% badanych nie miało w tej kwestii zdania.

Jeśli chodzi o pytanie dotyczące konieczności wprowadzenia zmian w Domu Literatury w Łodzi – ponad 60% badanych nie potrafiło określić swojego zdania w tej kwestii. Wśród wypowiadających się przeważają ci, którzy nie widzą konieczności zmian (26,3%). Jedynie 13,2% odczuwa potrzebę ich wprowadzenia. Trudno jednak określić, jakiego rodzaju miałyby to być zmiany, ponieważ zdania na ten temat były podzielone. trzy osoby chciałyby, żeby **oferta spotkań autorskich była bardziej urozmaicona**. Również trzy osoby uważają, że Dom Literatury w Łodzi powinien **ulepszyć działania marketingowe**. Pozostałe wypowiedzi przedstawia poniższe przedstawienie:

- mniej Uniwersytetu Trzeciego Wieku i kabaretu Bi Ba Bo;
- mniej masowego ataku na Facebooku;
- nienormowany czas trwania warsztatów;
- lepsze nagłośnienie sali koncertowej;
- stałe terminy warsztatów;
- lepsze przygotowanie prowadzących do moderowania spotkań;
- więcej czytania literatury;
- pacyfikować Henryka Zaslowskiego i Barbarę Baron;
- lepiej kontrolować gości na spotkaniach (komentarze nie na temat);
- zmienić kurtynę;
- przywrócić więcej koncertów i piosenki poetyckiej, zapraszać znane zespoły z tego gatunku;
- znieść opłaty za niektóre spotkania.

W kolejnym pytaniu poprosiliśmy badanych o wskazanie, jakiego artystę związanego z literaturą chcieliby zobaczyć w Domu Literatury w Łodzi. Tu również zdania były podzielone. Najwięcej głosów otrzymał **Andrzej Sapkowski** (8,6%). Na drugim miejscu znalazł się

Andrzej Stasiuk (4,8%). W następnej kolejności badani zaprosiliby **Olę Tokarczuk** i **Jerzego Pilcha** (4,3%) oraz **Dorotę Masłowską** (3,7%). 2,7% głosów zdobył **Wiesław Myśliwski**. 2,1% uzyskali **Michał Witkowski** i **Mariusz Szczygieł**. Pozostałe osoby nie przekroczyły progu 2% głosów¹.

Ostatnie pytanie dotyczyło spotkań w Domu Literatury w Łodzi. Uczestników badania zapytano, jakiego typu spotkania chcieliby, żeby zostały w omawianej placówce zorganizowane. 18,3% badanych wskazało **spotkania / wieczorki autorskie**. 5,3% wybrało **debaty tematyczne / dyskusje / panele**. Po 4,6% wybrało **warsztaty z pisarzami i spotkania poetyckie / czytanie poezji**. 3,8% chciałoby **organizacji warsztatów twórczego pisania**. 3,1% wskazało **koncerty piosenki poetyckiej**. Po 2,3% zadeklarowało: **wykłady, wspólne czytanie** i stwierdziło, że „tak, jak jest, jest dobrze”. 1,5% respondentów preferowałoby organizację warsztatów literackich².

¹ Autorzy wymienieni dwu- i trzykrotnie: Agata Passent, Janusz L. Wiśniewski, Wojciech Kuczok, Wojciech Cejrowski, Andrzej Pilipiuk, Haruki Murakami, Szczepan Twardoch, Carlos Ruiz Zafón, Jacek Dukaj, Jerzy Jarniewicz i [George R.R. Martin](#).

Wskazani raz: Irvine Welsh, [Rafał Ziemiękiewicz](#), Eric van Lustbader, Tomasz Różycki, Michał Rusinek, Krzysztof Varga, Sylwia Chutnik, Marta Dzido, Katarzyna Grochola, Steven Erikson, Monika Szwaja, Małgorzata Kalicińska, Stanisław Barańczak, Adam Boniecki, Orkan Pamuk, Umberto Eco, Maciej Świetlicki, John Maxwell Coetzee, Jacek Piekara, Terry Pratchett, Andreï Makine, Laurent Gaudé, Julia Hartwing, Ewa Lipska, Tadeusz Dąbrowski, Eugeniusz Tkaczyszyn-Dycki, [George R.R. Martin](#), Joanne Kathleen Rowling, Magdalena Tulli, [Igor Ostachowicz](#), Wit Szostak, Błażej Przygodzki, Maria Nurowska, [Rafał Ziemiękiewicz](#), Małgorzata Gutowska-Adamczyk, [Arturo Pérez-Reverte](#), Adam Darski, Adam Azarewicz, Mo Yan, Neil Gaiman, Marcin Ciszewski, Sean Parnell, Graham Masterton, [Igor Ostachowicz](#), Chuck Palahniuk, Marek Czuku, Roma Iogocka, Mariusz Treliński, Joanna Chmielewska, Harlan Coben, Jacek Dehnel, Danuta Stenka, Trudi Canavan, Adam Pluszka, Adam Zagajewski, Bronisław Wildstein, Jan Tomkowski, Katarzyna Michalak, Piotr Czerski, Oksana Zabuzko, Magda Fertacz, Szymon Hołownia, Katarzyna Berenika Miszczuk, Jarosław „Bisz” Jaruszewski, Jakub Żulczyk, Joanna Bator, Ryszard Krynicki, Eryk Ostrowski, Rita Gombrowicz, Michał Głowiński, Jerzy Jarzębski, Janusz Sławiński, Michał Paweł Markowski, Ryszard Nycz, Tadeusz Sobolewski, Marian Pilot, Marek Bieńczyk, Paweł Huelle, Ignacy Karpowicz, Manuela Gretkowska, Marek Krajewski, [Arturo Pérez-Reverte](#), Olga Rudnicka, Michał Głowiński, Wiesław Adamczyk, Norman Davis. (Po weryfikacji na niebiesko zaznaczyłem powtarzające się nazwiska; nie wiem np., czy G.R.R. Martin został wskazany trzy- czy czterokrotnie).

² Wśród innych pomysłów znalazły się: spotkania bookcrossingowe, konferencje, spotkania o biografiach muzycznych, spotkanie z tłumaczami literatury, imprezy młodoliterackie, takie jak Puls Literatury, spotkanie z Davidem Malcolmem, konwent science fiction lub komiks, warsztaty, analizy / interpretacje dzieł literackich z możliwością alternatywnych wątków fabuły (wspólne pisanie), spotkania teatralne związane z literaturą danego kraju, czytanie wierszy lub fragmentów literatury przez znanych autorów, warsztaty dla młodych ludzi, spotkania dotyczące fantasy, monodramy, spotkania komiksowe, warsztaty scenariuszowe, dla dzieci i młodzieży, aby rozbudzić w nich zainteresowania czytelnicze, konkursy poetyckie dla młodzieży szkolnej, spotkania tematyczne dotyczące konkretnego gatunku literackiego, performance, Daleki Wschód – między mitem o smoku a brutalną rzeczywistością, fantastyka, więcej warsztatów, spotkania z autorami zajmującymi się książką artystyczną, warsztaty szybkiego czytania, czytanie książek przez autorów, warsztaty retoryki, festiwale poetyckie, autorzy uznani o książkach dzieciństwa, konkursy literackie, warsztaty dziennikarskie, więcej slamów, czytania najnowszych dramatów reżyserowane przez studentów / amatorów, [czytanie performatywne prozy, sceniczne czytanie dramatów](#), spotkania podsumowujące i przybliżające najlepsze nowości wydawnicze danego miesiąca czy kwartału, wspólne czytanie książek dla dzieci – dzieciom, warsztaty prasowe, edytorskie. (Prosiłobyśmy o zaznaczenie, gdzie się zaczynają, a gdzie kończą poszczególne odpowiedzi i propozycje ich pogrupowania).

Metryczka

W badaniu udział wzięły 183 kobiety i 71 mężczyzn. W przypadku 3 osób nie została zaznaczona żadna odpowiedź. Najliczniejszą grupę badanych stanowiły osoby w wieku 18–24 (61,5%) i 25–30 (15,6%). Powyżej 60 lat miało 7,8% respondentów, 6,6% to ludzie w wieku 31–40, 3,5% – w przedziale wiekowym 51–60, 2,7% – poniżej 18. roku życia. Najmniej liczna grupa to 41–50-latkowie (2,3%).

37,1% uczestników badania posiada wykształcenie wyższe licencjackie, 34% – średnie, 19,1% – wyższe magisterskie, 4,7% – stopień doktora lub tytuł profesorski, 4,3% ukończyło gimnazjum, natomiast 0,8 % posiada wykształcenie podstawowe.

Spośród studentów większość studiuje na Uniwersytecie Łódzkim (158 osób), 8 – na Uniwersytecie Medycznym, 5 – w szkołach prywatnych, 4 – na Politechnice Łódzkiej, 2 – w Akademii Muzycznej, 1 – w Akademii Sztuk Pięknych.

